

Türkçe Öğretmen Adaylarının Teknolojik Sözcük Tercihleri / Technical Word Preferences of Turkish Teacher Candidates

Nazmi ARSLAN^{*a}, Erhan DURUKAN^b

^a Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, ORCID: 0000-0002-9312-7005

^b Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, ORCID: 0000-0001-9600-3190

Araştırma

Makalesi/Research Article

Makale Bilgi/Article Info

Tarihçe/History:

Received/Alındı

02/10/2019

Revised/Düzeltildi

27/11/2019

Accepted/Kabul edildi

02/01/2020

Anahtar kelimeler:

Teknoloji,

Sözcük tercihi,

Öğretmen adayı

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretmen adaylarının günlük hayatta bilgisayar kullanırken karşılaştıkları kelimelerin orijinal hâllerini mi yoksa Türkçe karşılıklarını mı kullanmayı tercih ettiklerini belirlemektir. Tarama yöntemi kullanılan araştırmanın çalışma grubunu Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 304 Türkçe öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Teknolojik Sözcük Tercih Anketi” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler “Tek Faktörlü Varyans Analizi” (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Türkçe öğretmen adaylarının teknolojik kelimelerin Türkçesini kullanmayı daha çok tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının en çok tercih ettiği Türkçe sözcükler, “kopyala yapıştır”, “arama”, “bedava”, “yazıcı”, “indir” ve “çevrimdışı” olarak belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının en çok tercih ettiği yabancı sözcükler ise “internet”, “flash disk”, “format”, “faks”, “multimedya” olarak belirlenmiştir.

* Sorumlu yazar: nazmiarslan123@gmail.com

Keywords:

Technology,
Word preference,
Teacher candidate

ABSTRACT

The aim of this study is to determine whether Turkish teacher candidates prefer to use the original or Turkish equivalents of the words they encounter while using computers in daily life. The study group of the research was consisted of 304 Turkish teacher candidates studying in Fatih Education Faculty of Karadeniz Technical University. In the research, “Technological Word Preference Questionnaire” was used as data collection tool. The datas were analyzed with “One Factor Analysis of Variance”(ANOVA). According to the findings obtained from the research, it was concluded that Turkish teacher candidates prefer to use Turkish words. The most preferred Turkish words by teacher candidates were determined as “kopyala yapıştır”, “arama”, “bedava”, “yazıcı”, “indir” and “çevrimdışı”. In addition, the most preferred foreign words of teacher candidates were “internet”, “flash disk”, “format”, “fax” and “multimedia”.

1. Giriş

Çok eski zamanlardan beri üzerinde durulan, düşünülen, tartışılan bir olgu olmasına rağmen dilin herkes tarafından kabul edilen tek bir tanımı yoktur. Dilin birçok araştırmacı ve filozof tarafından farklı tanımlarının yapılması sürekli gelişen, değişen, birden çok yönü ve özelliği bulunan bir yapıda olmasından kaynaklanmaktadır.

Yapılan tanımlar, dilin, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi (Ergin, 2005: 3); düşünme ve düşütüleni aktarma dizgesi (Aksan, 2006: 13); seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem (Korkmaz, 1992: 43); bireyin edilgen biçimde belleğine aktardığı ürün (Saussure, 1998: 43); toplumun kültürünü yansıtan bir ayna (Toklu, 2003: 9) ve insanın gereksinimlerine göre kurduğu ve geliştirdiği toplumsal bir kurum (Vendryes, 2001: 14-15) olduğundan bahsetmektedir.

Genel olarak bakıldığında dil tanımlamalarında ortak olan temel öğeler; dilin bir sistem olduğu, seslerden oluştuğu, bir iletişim ve düşünme aracı olduğu ve insanların oluşturduğu toplumlarda kullanıldığıdır (Demirel, 2014: 2).

Zaman içinde çeşitli nedenlerle toplumsal hayatta ve dolayısıyla kültürde meydana gelen değişiklikler dillerin de değişikliğe uğramasına neden olmaktadır. Dünya üzerindeki bütün diller gibi Türkçe de geçmişten günümüze ses ve anlam açısından çeşitli değişikliklere uğramıştır.

Türklerin İslam dinini kabulüyle beraber başlayan kültürdeki ve sosyal hayattaki değişiklik, dilde de kendisini göstermiş; dilimizde Arapça ve Farsçanın etkisi uzun yıllar sürmüştür. Hatta bu etki öyle güçlü olmuştur ki Divan Edebiyatı gibi sanatlı, gösterişli, bazen anlaşılması güç bazen de insanda belâğ haz uyandıran bir edebiyat kolunun ortaya çıkmasını sağlamıştır. Daha sonraları 19. yüzyıldan itibaren Tanzimat ve Islahat Fermanlarıyla başlayan ve 20. yüzyılın başlarında Cumhuriyetin ilânı ve yüzyılın ortalarına kadar olan süreçte meydana gelen sosyal hayattaki değişiklikler yine dile yansımış ve dilde sadeleşme rüzgârları esmeye başlamıştır. Herkesin anlayabileceği arı bir dil oluşturma çabaları bu toplumsal değişikliklerle beraber neticeye ulaşmıştır. 20. yüzyılın sonu ve günümüzde ise dilde sadeleşme hareketlerinin son bulduğu ve dilimizin yoğun bir yabancı tehdidi ve etkisi altında olduğu görülmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri alanında gözlenen yenilikler doğrudan bireyleri etkilediği için hızlıca yayılma imkânı bulmakta ve çok talep görmektedir. Bu talep, yeniliklerle birlikte bu yeniliklerin yetiştiği kültür ortamından da bazı izler taşıyarak bizim kültürümüze özellikle de dilimize yerleşmesini sağlamaktadır. Teknolojinin sürekli geliştiği, bilişim çağı adı verilen günümüzde her şeyin hızlı üretilip hızlı tüketilmesi ve bu üretim sürecinde etkin bir rol alamayışımız Türkçenin “yabancı” faktörü karşısında güçsüz durumda kalmasına yol açmaktadır.

“Bilgi çağında bilgiye sahip olan toplumlar, teknolojiyi üretmekte ve kullanmaktadırlar. Teknolojinin kullanılması bireyleri ve toplumları olaylar ve olgular karşısında daha güçlü yapmakta ve hayatı kolaylaştırmaktadır. Teknolojik değişimler, getirmiş oldukları bu

olanaklarla birlikte, bireylere ve toplumlara yeni sorumluluklar da getirmektedir. Bu sorumluluklarının bilincinde olup teknolojiyi yaşam çevreleriyle bütünleştirebilenler diğer toplumlardan hep bir adım daha önde olmaktadır” (Gündüz ve Odabaşı, 2004).

Bilim ve teknolojiye ilerlemiş, üretici sıfatına sahip milletlerin dili dünya genelinde kabul görmekte ve gelişmemiş, dünya siyasetinde etkin rol oynayamayan, tüketici toplumların hedef dili hâline gelmektedir. Ortaya yeni çıkan bilimsel ve teknolojik bir ürünün adı ve onunla ilgili olan her türlü donanım, yazılım ve yedek parça malzemelerinin isimleri orijinal şekliyle alınmakta ve ürünün kullanılacağı ya da fayda sağlanacağı alandaki her şey üretici ülkenin ve onun kültürünün bir yansıması olmaktadır. Bu konuda Alyılmaz (1997), teknoloji ürünlerinin gittikleri yerlere ait oldukları milletlerin dilinden, kültür ve medeniyetlerinden, yaşayış ve inanışlarından, ideolojilerinden birçok şey taşıdığını belirtmektedir.

Genellikle yabancı sözcüklerden oluşan bilim ve teknolojiye ait terimlere Türkçe karşılık bulunamaması ya da bulunan karşılıkların tercih edilmemesi dilimizin en önemli sorunlarından biridir. “Yabancı kelimeleri, Türkçe karşılığı dilimizde olduğu hâlde almak ve kullanmak Türkçenin söz varlığını tehdit etmektedir” (Ünal, 2006;18).

Akalın (2000), “Bilgisayar ve internet terimlerinin İngilizceden dilimize olduğu gibi girmesi, Türkçenin son yıllarda yaşadığı sorunun bir başka boyutudur. Dilimize yabancı dillerden, özellikle de İngilizceden, yoğun bir sözcük ve terim akışı olduğu bilinen bir gerçek. Bu akış, Türkçeyi söz varlığının yanı sıra ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz dizimi özellikleri açısından da kötü olarak etkiledi” görüşünü savunmaktadır.

Hayatımızda büyük bir yeri olan teknolojik ürünlere ve gelişmelere kayıtsız kalmak mümkün değildir. Fakat bu ürünleri kullanırken dil bilinciyle hareket etmek gerekir.

Dil bilinci dile olan hassasiyet anlamına gelmektedir. Dil, iletişimi sağlarken aynı zamanda geçmişten geleceğe, yeni kuşaklara kültür aktarma işlevini gören bir araçtır. “Ancak günümüzde dil, iletişim çağının ürünleri olan medya ve internetin dilin özensiz kullanımına olumsuz katkısı yüzünden arılığını kaybedecek görünümündedir” (Temur ve Vuruş, 2009).

Toplumların millet olmasının ilk şartı aynı dile ve kültüre sahip olmaktır. Bu sebeple dili koruyup kollamak, yabancı etkileri dilden uzak tutmak milli bir görev addedilmektedir.

“İçinde bulunduğumuz bilgi çağı, bilginin hızlı bir şekilde aktarılmasına ve sürekli değişmesine ortam hazırlamıştır. Bu sebeple dili iyi kullanma ve iletişim becerilerine sahip olmanın önemi daha da artmıştır. Günümüzde dili güzel kullanan, iletişim becerilerine sahip, kendini iyi ifade edebilen bireyler, hayatın her alanında başarı kapılarını sonuna kadar açabilme olanağına sahiptirler (Temur ve Vuruş, 2009).

Toplum içinde her bireyin ve özellikle öğretmenlerin dil bilincine sahip olması ve küçüklere bu duyguyu aşılması gerekmektedir. “Nitelikli toplumun temellerini oluşturmada ve kültürel değerleri aktarmada çok önemli görevler üstlenen öğretmenlerin Türkçemiz konusunda çok hassas olması bu bakımdan büyük önem taşımaktadır. Öğretmenler, dilimizin yaşadığı sorunları fark ederek dil bilincine ve duyarlılığına sahip olduklarında öğrencilerine de model olabilirler” (Yiğit ve Karaduman, 2011).

Dili koruma ve dil bilincini öğrencilere aşılama en büyük görev şüphesiz Türkçe öğretmenlerine düşmektedir. Türkçe öğretmenlerinin işi sadece dil bilgisi kuralları ve yapılarını öğretmek değil; aynı zamanda dile sahip çıkmayı ve dil bilincine sahip olmayı da öğretmektir.

Bu açıdan bakıldığında Türkçe öğretmen adaylarına da büyük sorumluluk düşmektedir. “Türkçe öğretmeni adayları, sadece dilin yapısını öğrenmekle yetinmemeli, ileride yetiştireceği öğrencilerde dille ilgili doğru tutum ve davranış oluşturulmasına ve dil bilincinin geliştirilmesine rehberlik etmelidir” (Börekeçi, 2009).

Bu bağlamda Türkçe öğretmeni adaylarının günlük hayatta en çok karşılaştığı bilgisayar terimleri ve teknolojik sözcüklerin hangi kullanımlarını tercih ettiklerini belirlemek önem taşımaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının günlük hayatta en çok karşılaştığı bilgisayar terimleri ve teknolojik sözcüklerin hangi kullanımlarını tercih ettiğini tespit etmektir.

2. Yöntem

Bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2009: 77). Bu yöntemle Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar terimleri ve teknolojik sözcüklerin hangi kullanımlarını tercih ettiği saptanmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 304 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının sınıf seviyesine göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının sınıf seviyesine göre dağılımı

Sınıf	f	%
1	55	18,1
2	99	32,6
3	102	33,6
4	48	15,8
Toplam	304	100

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %18,1’i (55) birinci sınıf; %32,6’sı (99) ikinci sınıf; %33,6’sı (102) üçüncü sınıf; %15,8’i (48) dördüncü sınıftır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Teknolojik Sözcük Tercih Anketi” kullanılmıştır. Anket, bilgisayar ve internet ortamında en çok karşılaşılan 30 yabancı kökenli kelime ve Türkçe karşılıklarının bulunduğu 4’lü likert tipte hazırlanmıştır. Öğretmen adaylarından ankette yer alan teknolojik sözcüklerden hangisini ne sıklıkla tercih ettiğini 1 ila 4 arasında (1: Hiçbir zaman, 2: Bazen, 3: Sık sık, 4: Her zaman) bir değer vererek belirtmesi istenmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler “Tek Faktörlü Varyans Analizi” (ANOVA) ile analiz edilmiştir.

3. Bulgular

Tablo 2. Öğretmen adaylarının sözcük tercihlerinin genel ortalamaları

Türkçe	Ort.	Ort.	Yabancı Kökenli
e-posta	2,51	2,45	e-mail
Belgegeçer	1,35	2,95	Faks
Diz üstü bilgisayar	2,83	2,36	Notebook
Günce	1,77	2,20	Blog
Bedava	3,43	1,38	Free
İndir	3,38	1,88	Download

İstenmeyen ileti	2,36	1,67	Spam
Fare	2,99	2,54	Mouse
Ekran	3,10	2,43	Monitör
Bağlantı	2,78	2,42	Link
Çevrim içi	3,23	2,10	Online
Çevrim dışı	3,38	1,55	Offline
Kopyala yapıştır	3,67	1,33	Copy paste
Sohbet	3,19	2,16	Chat
Biçim	2,13	2,99	Format
Genel ağ	1,68	3,70	İnternet
Çoklu ortam	1,90	2,75	Multimedya
Ağ, şebeke	3,03	1,61	Network
Takma ad	2,75	1,80	Nickname
Yazıcı	3,39	1,48	Printer
Tarayıcı	3,33	1,40	Scanner
Taşıyıcı bellek	2,13	3,10	Flash disk
Masaüstü bilgisayar	3,11	2,28	PC
Kablosuz bağlantı	3,08	2,15	Wi-Fi
Kurmak	3,14	1,51	Install
Arama	3,47	1,65	Search
Seviye	3,01	2,11	Level
Sunucu	3,10	1,64	Server
Sıfırlamak	2,36	2,63	Reset
Yönetici	2,80	2,17	Admin
TOPLAM	2,82	2,13	

Tablo 2’de öğretmen adaylarının günlük hayatta bilgisayar ve internet ortamında en çok karşılaştıkları 30 yabancı sözcük ve Türkçe karşılıklarının genel ortalamaları verilmiştir. Öğretmen adaylarının tercihlerinde Türkçe sözcüklerin ortalamasının 2,82; yabancı sözcüklerin ortalamasının ise 2,13 olduğu tespit edilmiştir. Bu değerler öğretmen adaylarının Türkçe sözcükleri daha çok tercih ettiğini göstermektedir. Katılımcıların Türkçe sözcükleri genel olarak daha çok tercih etmeleri Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyor olmalarıyla ilişkilendirilebilir.

Öğretmen adaylarının en çok tercih ettiği Türkçe sözcükler, “kopyala yapıştır” (3,67), “arama” (3,47), “bedava” (3,43), “yazıcı”

(3,39), “indir” (3,38) ve “çevrimdışı” (3,38) olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının en çok bu sözcükleri tercih etmeleri, bu kelimelerle özellikle okul ortamında sıkça karşılaşmalarına ve bu kelimelerin yabancı karşılıklarının dilimize tam olarak yerleşmemesine bağlanabilir.

Öğretmen adaylarının en çok tercih ettiği yabancı sözcükler, “internet” (3,70), “flash disk” (3,10), “format” (2,99), “faks” (2,95), “multimedya” (2,75) olarak belirlenmiştir. Bu kelimelerin öğretmen adayları tarafından daha çok tercih edilmesi nispeten diğer yabancı sözcüklerden daha sık karşılaşıyor olması ve dilimize tamamen yerleşmesinden kaynaklanabilir.

Öğretmen adaylarının en az tercih ettiği Türkçe sözcükler, “belgegeçer” (1,35), “genel ağ” (1,68), “günce” (1,77), “çoklu ortam” (1,90), “taşıyıcı bellek” (2,13) olarak belirlenmiştir. En az tercih edilen Türkçe sözcükler öğretmen adaylarının bu kelimelerin yabancı karşılıklarını benimsediklerini günlük hayatta onları daha çok kullandıklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarının en az tercih ettiği yabancı sözcükler, “copy paste” (1,33), “free” (1,38), “scanner” (1,40), “printer” (1,48), “install” (1,51) olarak belirlenmiştir. Bunun sebebi olarak bu kelimelerin dile tam olarak yerleşmediği söylenebilir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının teknolojik sözcük tercihlerinin sınıf seviyesine göre ortalamaları

p	4	3	2	1	Türkçe	Anlamlı farklılık	Yabancı	1	2	3	4	p	
-	2,35	2,48	2,49	2,71	e-posta	- -	e-mail	2,33	2,43	2,42	2,71	-	
,002	1,10	1,26	1,55	1,36	Belgegeçer	2-3 2-4	3-2 4-2	Faks	2,93	2,57	3,24	3,17	,000
-	2,81	2,75	2,91	2,87	Diz üstü bilgisayar	- -	Notebook	2,27	2,45	2,42	2,15	-	
-	1,65	1,68	1,87	1,85	Günce	- -	Blog	2,07	2,20	2,27	2,19	-	
,000	3,52	3,58	3,09	3,67	Bedava	1-2 3-2 4-2	-	Free	1,27	1,47	1,33	1,44	-
,001	3,62	3,45	3,11	3,53	İndir	1-2 3-2 4-2	-	Download	1,67	2,25	1,73	1,69	-
,046	2,21	2,56	2,15	2,51	İstenmeyen ileti	2-3	-	Spam	1,75	1,71	1,55	1,79	-
-	3,06	2,98	2,98	2,98	Fare	-	2-1 2-3 2-4	Mouse	2,42	2,86	2,46	2,19	,001
-	3,19	3,13	2,99	3,16	Ekran	-	2-3 2-4	Monitör	2,38	2,70	2,38	2,06	,004
,000	2,88	3,01	2,42	2,91	Bağlantı	1-2 4-2 3-2	2-1 2-3 2-4	Link	2,31	2,72	2,25	2,27	,004

-	3,37	3,31	3,14	3,11	Çevrim içi	-	-	Online	2,22	2,19	2,01	1,98	-
-	3,37	3,52	3,24	3,35	Çevrim dışı	-	-	Offline	1,58	1,64	1,43	1,60	-
-	3,62	3,75	3,62	3,65	Kopyala yapıştır	-	2-1 2-3 2-4	Copy paste	1,29	1,56	1,18	1,21	,002
-	3,19	3,34	3,01	3,25	Sohbet	-	-	Chat	2,09	2,27	2,18	2,00	-
-	2,13	2,03	2,20	2,16	B biçim	-	-	Format	3,13	2,84	3,05	3,02	-
,009	1,50	1,51	1,93	1,71	Genel ağ	2-3 2-4	-	İnternet	3,75	3,60	3,74	3,79	-
-	1,90	1,93	1,95	1,78	Çoklu ortam	-	-	Multimedya	2,85	2,82	2,68	2,65	-
-	3,17	3,15	2,79	3,11	Ağ, şebeke	-	2-3 2-4	Network	1,60	1,83	1,49	1,42	,017
-	2,90	2,82	2,67	2,64	Takma ad	-	-	Nickname	1,85	1,85	1,74	1,79	-
-	3,33	3,53	3,30	3,36	Yazıcı	-	2-1 2-3	Printer	1,38	1,68	1,30	1,56	,006
-	3,46	3,44	3,14	3,36	Tarayıcı	-	-	Scanner	1,49	1,53	1,27	1,31	-
-	2,17	2,00	2,24	2,16	Taşıyıcı bellek	-	-	Flash disk	2,89	3,21	3,13	3,06	-
-	3,02	3,16	3,12	3,07	Masaüstü bilgisayar	-	-	PC	2,18	2,43	2,18	2,27	-
-	3,23	3,13	3,06	2,87	Kablosuz bağlantı	-	-	Wi-Fi	2,13	2,33	2,12	1,85	-
,033	3,08	3,32	2,92	3,27	Kurmak	1-2 3-2	2-1 2-3	İnstall	1,36	1,76	1,34	1,52	,008
-	3,56	3,56	3,35	3,42	Arama	-	2-3 2-4	Search	1,71	1,93	1,42	1,50	,001
,024	3,25	3,13	2,78	3,00	Seviye	3-2 4-2	1-3 2-3 2-4	Level	2,33	2,30	1,88	1,92	,009
,041	3,08	3,24	2,88	3,27	Sunucu	1-2 3-2	2-1 2-3	Server	1,47	1,91	1,44	1,69	,003
-	2,27	2,48	2,26	2,38	Sıfırlamak	-	-	Reset	2,69	2,69	2,52	2,71	-
-	3,06	2,76	2,64	2,95	Yönetici	-	-	Admin	2,24	2,23	2,11	2,08	-

2,83	2,86	2,72	2,85	Ort.	Ort.	2,12	2,26	2,07	2,08
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Tablo 3'te öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre teknolojik sözcük tercih ortalamaları gösterilmiştir. Genel olarak bakıldığında her sınıf seviyesinde Türkçe sözcüklerin daha çok tercih edildiği görülmektedir.

Sınıf seviyeleri göz önüne alındığında araştırmaya konu olan kelimelerin genel olarak sınıflar arasında çok farklı oranda kullanılmadığı görülmektedir. Buna karşın bazı kelimelerin kullanımı açısından sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Kullanımları açısından sınıflar arasında istatistiksel olarak farklılık bulunan Türkçe kelimeler şunlardır:

“Belgegeçer” kelimesinin kullanımında 2. ile 3. ve 2. ile 4. sınıflar arasında 2. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır. Buna göre 2. sınıfların “belgegeçer” kelimesini 3 ve 4. sınıflardan daha yüksek oranda tercih ettiği söylenebilir.

“Bedava” kelimesinin kullanımında 1. ile 2. sınıflar, 3. ile 2. sınıflar ve 4. ile 2. sınıflar arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Buna göre 2. sınıflar “bedava” kelimesini 1, 3 ve 4. sınıflardan daha az oranda tercih etmektedirler.

“İndir” kelimesinin kullanımına bakıldığında 1. ile 2. sınıflar, 3. ile 2. sınıflar ve 4. ile 2. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. sınıflar “indir” kelimesini diğer sınıflara oranla daha az tercih etmektedirler.

“İstenmeyen ileti” kelimesinin kullanımına bakıldığında 2. sınıflar ile 3. sınıflar arasında 3. sınıflar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. 3. sınıflar istenmeyen ileti kelimesini istatistiksel olarak 2. sınıflardan daha çok kullanmaktadırlar.

“Bağlantı” kelimesine bakıldığında 1. ile 2. sınıflar, 3. ile 2. sınıflar ve 4. ile 2. sınıflar arasında 2. Sınıflar aleyhine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. Sınıfların “bağlantı” kelimesini diğer sınıflardan daha az tercih ettiği söylenebilir.

“Genel ağ” kelimesi genel olarak tüm sınıf seviyelerinde düşük oranda tercih edilmesine rağmen 2. ile 3. sınıflar ve 2. ile 4. sınıflar arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. 2. sınıflar 3 v 4. sınıflara oranla “genel ağ” kelimesini daha çok tercih etmektedirler.

“Kurmak” kelimesinin tercih edileme oranına bakıldığında 1. ile 2. sınıflar ve 3. ile 2. sınıflar arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. sınıflar “kurmak” kelimesini 1. ve 3. sınıflardan daha az oranda tercih etmektedirler.

“Seviye” kelimesinin kullanımına bakıldığında 3. ile 2. sınıflar ve 4. ile 2. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. sınıflar 3. ve 4. sınıflara oranla “seviye” kelimesini daha az tercih etmektedirler denebilir.

“Sunucu” kelimesinin tercih edilme durumuna bakıldığında 1. ile 2. sınıflar ve 3. ile 2. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. sınıflar “sunucu” kelimesini 1. ve 3. sınıflara oranla daha az tercih etmektedirler.

Kullanımları açısından sınıflar arasında istatistiksel olarak farklılık bulunan yabancı kelimeler şunlardır:

“Faks” kelimesinin kullanımına bakıldığında 3. ile 2. sınıflar ve 4. ile 2. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. sınıflar “faks” kelimesini 3. ve 4. sınıflardan daha düşük oranda tercih etmektedir.

“Mouse” kelimesinin tercih edilme durumuna bakıldığında 2. ile 1. sınıflar, 2. ile 3. sınıflar ve 2. ile 4. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. sınıflar diğer sınıflardan daha yüksek oranda “Mouse” kelimesini kullanmayı tercih etmektedir.

“Monitör” kelimesinin kullanımına bakıldığında 2. ile 3. sınıflar ve 2. ile 4. sınıflar arasında 2. sınıflar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. sınıflar “monitör” kelimesini 3. ve 4. sınıflardan daha çok tercih etmektedir.

“Link” kelimesinin kullanımına bakıldığında 2. sınıflar ile diğer sınıflar arasında istatistiksel açıdan fark olduğu görülmektedir. 2. sınıflar “link” kelimesini diğer sınıflara oranla daha çok kullanmaktadır.

“Copy paste” kelimesinin kullanımına bakıldığında 2. sınıflar ile diğer sınıflar arasında istatistiksel açıdan fark olduğu görülmektedir. 2. sınıflar “copy paste” kelimesini diğer sınıflara oranla daha çok kullanmaktadır.

“Network” kelimesinin kullanımına bakıldığında 2. ile 3. sınıflar ve 2. ile 4. Sınıflar arasında 2. sınıflar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. sınıflar “network” kelimesini 3. ve 4. sınıflardan daha çok tercih etmektedir.

“Printer” kelimesinin kullanımına bakıldığında 2. ile 1. sınıflar ve 2. ile 3. sınıflar arasında 2. sınıflar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır. Buna göre 2. sınıflar “printer” kelimesini 1. ve 3. sınıflardan daha çok tercih etmektedirler.

“Install” kelimesinin kullanımına bakıldığında 2. ile 1. sınıflar ve 2. ile 3. sınıflar arasında 2. sınıflar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır. Buna göre 2. sınıflar “install” kelimesini 1. ve 3. sınıflardan daha çok tercih etmektedirler.

“Search” kelimesinin kullanımında 2. ile 3. ve 2. ile 4. sınıflar arasında 2. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır. Buna göre 2. sınıfların “search” kelimesini 3 ve 4. sınıflardan daha yüksek oranda tercih ettiği söylenebilir.

“Level” kelimesinin tercih edilme durumuna bakıldığında 1. ile 3. sınıflar, 2. ile 3. sınıflar ve 2. ile 4. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 1. ve 2. sınıflar istatistiksel olarak 3. sınıflara oranla “level” kelimesini daha çok tercih etmektedir. Ayrıca 2. sınıflar 4. sınıflardan da daha yüksek oranda “level” kelimesini kullanmayı tercih etmektedir.

“Server” kelimesine bakıldığında 2. ile 1. sınıflar ve 2. ile 3. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 2. sınıflar 1. ve 3. sınıflara oranla “server” kelimesini daha çok tercih etmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Hayatın her alanında, neredeyse her iş kolunda teknolojinin ve teknolojik gelişmelerin izi görülmektedir. Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde eğitim-öğretim faaliyetlerinin teknolojinin imkânlarından faydalanarak yapılmaması gibi bir durum söz konusu olamayacak kadar uzak bir düşüncedir. Okul ortamında bilgisayar, akıllı tahta, tablet gibi öğrenimi kolaylaştıran, zaman ve kırtasiye tasarrufu sağlayan aletler hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin üzerlerine düşen görevi daha rahat ve kolay şekilde yerine getirmelerine vesile olmaktadır. Bu bakımdan öğretmen adaylarının bilgi teknolojilerine yönelik tutumları, algıları ve becerileri önem taşımaktadır.

Konuyla ilgili Dargut ve Çelik’in (2014) Türkçe öğretmeni adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşüncelerini araştırdığı çalışmasında, öğretmen adaylarının öğrenmeyi kolaylaştırdığı için eğitimde teknolojiden yararlanmaya yönelik olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Aynı şekilde Karasakaloğlu, Saracaloğlu ve Uça’nın (2011) Türkçe öğretmenlerinin teknoloji tutumları ve bilgi teknolojilerini kullanma düzeylerini inceledikleri çalışmada Türkçe öğretmenlerinin teknolojiye yönelik tutumlarının olumlu ve öğretimde bilgi teknolojilerini kullanma düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eyüp’ün (2012) çalışmasında Türkçe öğretmen adaylarının öğretim teknolojilerini kullanmaya yönelik öz güvenleri yeterli düzeyde olduğu saptanmıştır. Öztürk (2013) ise, Türkçe ve Fen Bilgisi öğretmen adaylarının bilgisayar kaygısı ve bilgisayar öz yeterliklerini çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmada Fen Bilgisi öğretmen adaylarının bilgisayar öz yeterliklerinin Türkçe öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar genel olarak Türkçe öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin teknolojiden faydalandıklarını, teknoloji ile birlikte eğitim öğretim faaliyetlerini yerine getirdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitimde teknoloji kullanmaya yönelik olarak olumlu tutum geliştirmesi kadar; teknoloji ürünlerinden faydalanırken karşılaşılan nesnelere, simgelerin ya da ifadelerin Türkçe isimlerini ve karşılıklarını kullanması, öğrencilerin dil bilinci kazanması ve Türkçeyi daha güzel ve etkili kullanması gibi önemli bir amaca hizmet edeceği düşünülebilir.

Türkçe öğretmen adaylarının teknolojik sözcük tercihlerini ortaya koyan bu çalışmaya paralel olarak yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar da dikkat çekici niteliktedir:

Yiğit ve Karaduman’ın (2011) eğitim fakültesi öğrencilerinin bilgisayar terimlerini Türkçe olarak kullanmaya ilişkin görüşlerini

belirlediği çalışmanın sonucuna göre öğretmen adaylarının bilgisayar terimlerini Türkçe ya da İngilizce kullanmalarına ilişkin ortalama bir yaklaşım sergiledikleri belirlenmiştir. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının bilgisayar terimlerini Türkçe kullanma konusunda duyarlı ve bilinçli olmadıkları söylenebilir. Bu çalışmada da Türkçe öğretmeni adaylarının teknolojik sözcük tercihlerinde daha yüksek ortalamaya sahip olsalar da Türkçeden yana net bir seçim yapmadıkları görülmektedir. Özellikle dile tamamen yerleşmiş yabancı sözcükleri kullanma konusunda imtina etmedikleri söylenebilir.

Benzer şekilde Akçay ve Özcan'ın (2012) Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar ve genel ağ terimlerinin Türkçe karşılıklarını bilme yeterliklerini incelediği çalışmada, öğretmen adaylarının bu terimlerin Türkçe karşılıklarını yeterli düzeyde bilmedikleri tespit edilmiştir. Akçay'ın (2013) Türkçe öğretmeni adaylarının yabancı dil kökenli bilişim terimlerinin Türkçe karşılıklarını bilme yeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından tespiti üzerine yaptığı çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının kendilerine yöneltilen bilişim terimlerinin Türkçelerini büyük oranda cevaplayamadıkları ortaya konmuştur. Teknolojik terimlerin Türkçe karşılıklarının Türkçe öğretmeni adayları tarafından bilinmemesi, bu sözcüklerin dile orijinal yani yabancı hâlleriyle yerleştiğini göstermektedir. Benzer şekilde yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının sözcük tercihlerinde bunun etkili olduğu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar yapılan benzer çalışmaların sonuçlarıyla birlikte bir bütün oluşturacak niteliktedir. Genel olarak Türkçe öğretmen adaylarının teknolojik ortamda karşılaştıkları yabancı kökenli kelimelerin Türkçe karşılığını bilme konusunda istenilen seviyede olmadıkları görülmektedir. Ayrıca söz konusu bu kelimelerin kullanım tercihlerine geldiğinde dile tamamen giren yabancı kelimelerin Türkçe karşılıklarının gereken ilgiyi görmediği göze çarpmaktadır.

Araştırma sonuçlarına bakılarak dil ve kültür elçisi olarak nitelendirilen Türkçe öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının dijital ortamda karşılaştıkları kelimelerin Türkçesini öğrenmeleri, kullanmayı tercih ve tavsiye etmeleri gerektiği önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akalın, S. H.(2000). Bilişim çağı ve Türkçenin sorunları. 2000 Yılında Türk Dilinin Sorunları Toplantısında Sunulmuş Bildiri. Mart, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Akçay, A. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yabancı Kökenli Bilişim Terimlerinin Türkçe Karşılıklarını Bilme Yeterliklerinin Çeşitli Değişkenlerden Açısından İncelenmesi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2013(11), 1-19.
- Akçay, A., ve Özcan, M. F. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar ve genel ağ terimlerinin Türkçe karşılıklarını bilme yeterlikleri. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 1(4), 151-161.
- Aksan, D. (2006). Anlambilim. Ankara: Engin Yay.
- Alyılmaz, C. (1997). Teknoloji ve Dil. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 8, 33-36.
- Börekçi, M. (2009). Türk Dili Edebiyatı ve Türkçe Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi Sürecinde Dilbilim ve Türkçe Öğretimi. Turkish Studies, 4(3), 419-429.
- Dargut, T., ve Çelik, G. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 2(2), 28-41.
- Demirel, Ö. (2014). Yabancı dil öğretimi (8. Basım). Ankara: Pegem Yayınları.
- Ergin, M. (2005). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Yayınları
- Eyüp, B. (2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretim Teknolojilerini Kullanmaya Yönelik Öz Güvenleri. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012(9), 77-87.
- Gündüz, S., & Odabası, F. (2004). Bilgi Çağında Öğretmen Adaylarının Eğitimde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Önemi. TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology, 3(1).

- Karasakaloğlu, N., Saracaloğlu, A. S., ve Uça, S. (2011). Türkçe öğretmenlerinin teknoloji tutumları ile bilgi teknolojilerini kullanma düzeylerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 26-36.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları
- Öztürk, E. (2013). Öğretmen adaylarının bilgisayar kaygısı ve bilgisayar özyeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(44), 275-286.
- Saussure, F. (1998). *Genel Dilbilim Dersleri* (Çev.: B. Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Temur, T. Ve Vuruş, N. (2009). İnternet (genel ağ) ortamında Türkçenin kullanımına ilişkin bir çözümleme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 232-244.
- Toklu, M. O. (2003). *Dilbilime giriş*. Ankara: Akçağ Basım Yayım.
- Ünalın, Ş. (2006). Dil Fukaralığı: Söz Varlığından Söz Darlığına. *Ankara*, 47 (8), Ankara: Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yayınları.
- Vendryes, J. V. (2001). *Dil ve Düşünce* (Çev.: B. Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Yiğit, M. S. ve Karaduman, A. (2011). Eğitim fakültesi öğretmen adaylarının bilgisayar terimlerini Türkçe olarak kullanmaya ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 1(1), 15-23.

Künye/Cite as

- Arslan, N. & Durukan, E. (2019). Türkçe Öğretmen Adaylarının Teknolojik Sözcük Tercihleri. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 101-111.